

। चिरना अभरं पंथे

वैराज्य वन्यनाभ्रतौ

पुष्प सत्तरमु

मूल्य ३ ९ १०

रथयिता :

किंकरदास

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક 22303 કિંમત ૧૧૦-

ગ્રંથનામ વેદાંગ વચનાદિપો

વર્ગાંક ૬- : ૧૨૧

वैराग्य वचनामृतो विधापीठ

१३

THE IDLE

ભોજિયા

પ્રથમ પ્રથમ રીતીયે સોળ પુખ્ત પ્રસિદ્ધ કર્યા.

ભક્તિના વિશાળ પંથે વિચરતાં “વૈરાગ્ય
વચનામૃતો” જનસમૂહને રૂચિ કર નિવડે એ
ઘોષણાએ જીવન મંદિરમાં પ્રવેશી નિશ્ચયવંત
બન્યો.

હરેક ધર્મ અને હરેક ધર્મના પ્રીત્તાઓ
એકજ પંથ દર્શાવે છે કે ભક્તિ એજ મુક્તિની
સીધી સડક છે. પણ હરકોઈ પ્રકારે માનવ
પોતપોતાની મસ્તીમાં આત્મશુદ્ધિ થવા બાદ
એ માર્ગનો અધિકારી નિવડે છે.

[૨]

સક્રિતા વિશાળ પંથે આ વૈરાગ્ય
વચનામૃતો હરેક માનવ મનન કરી શકે એટલી
ઉચ્ચ કક્ષાએ આલેખ્યાં છે. મને આશા છે કે
સક્રિતમસ્ત જીવાત્માઓ મારા આ જુગ શ્રમને
યથાર્થ બનાવવા સહાનૂકુળ નિવડશે.

અંતમાં ખ્યારા પ્રભુને વારંવાર વંદન
કરતાં વિરમું.

અષાઢ શુકલ
સંવત ૧૯૯૬
ફાલગુણી પોળ
નવિપોળ
અમદાવાદ

છોડ
કિંકરદાસ

ક્ષમા એ મોક્ષનો દરવાજો છે

કાવ્ય પહેલું

[રાગઃ એા માતૃભુમિ તારા]

ભગવાન તું અમારા

મુક્તિ તણા કિનારા

ઝળકે પ્રકાશ તહારા

આશા તણા સિતારા....૧

ગંદી મલીન કાયા

મોહે સડી રહી છે

શુદ્ધિ કરો હૃદયની,

ભવરોગ ટાળનારા....૨

[૪]

અજ્ઞાન અંધકારે

ભવમાં ભૂલા પડેલા

આશ્રય અમોને દેજો

રહીયે સદા તહમારા...૩

અમ ભાગ્યના હિદયથી

જ્યોતિ તુંહી જડી છે

આ બાળને બતાવો

દિવા તણા મિનારા....૪

આશિષ દાન આપી

શક્તિ અખૂટ ભરજો

કિંકર કહે હવેતો

આધાર એક તહારા....૫

[૫]

કાવ્ય બીજું

[રાગ-આવો આવો કનૈયા હમે મંદિરે]

જના લંબી સફર ખોજ તેરા તું ધર
કોન જગમે અમર કોન જગમે અમર ૧

જ્ઞાન ચરમા લગાકે પ્રભુ કે સમર
વહાં ઝૂકાદે જગર વાં ઝૂકાદે જગર ૨

વાડ કાંટા કી હે ઉનપે વિરલા ચલે
કર્મ અજી જલે કર્મ અજી જલે ૩

નૈન ખોલો એ દુનિયા હે જહુભરી
મસ્ત ચારો ને નૈયાં કિનારે કરી ૪

ખોલ તેરા ભીંતર ખોલ તેરા ભીંતર
 આત્મલક્ષ્મી તું ભર આત્મલક્ષ્મી તું ભર ૫
 કહાં હે તેરા સદન ભક્તિમે હે। મગન
 કીર મીલેગા વતન કીર મીલેગા વતન ૬
 યોગીશ્વર યોગીશ્વર નિત્ય ઘટમે સમર
 ઉનકી ભક્તિસે કિંકરખનેગા અમર ૭

કાવ્ય ત્રીણુ

[રાગ-જના લંબી સફર ખોજ તેરા તું ધર.]
 અખ છુડા દે મુજે મોહ જંજળસે
 કયું રડાતે દયાકર તુમહી ખાળપે... ૧
 ખોત વષોં વિતાયાં નજર અખકરે
 મસ્ત જીવનમેં જ્યોતિ નિરંતર ભરે... ૨

[૭]

તેરી ધૂની જલી સારા બ્રહ્માંડ મે
નાદ સોહમ કી બંસી બજાઈ તુમે... ૩

કયા લિખુ કયા વદુ શક્તિ મેરી નહિ
વાસ મહેકી તુમારા બગીચા મહી... ૪

અબ છીપાના નહિ ખ્યાસ કરદે પુરી
ઘોર કર્મોપે જલ્દી લગાદે છુરી... ૫

કોન પયચાનતે યહ ભલા યા બુરા
ભક્તિ સાગરમે નૈયા ઝૂકાતે શૂરા... ૬

અબ દયાકર દયાકર પ્રભો યોગીશ્વર
રહેમ બરસાદે કિંકર તુમહી બાળપર... ૭

[૮]

કાવ્ય ચોથુ

[રાગ-મસ્તી જગાવનારા]

અખ દેખ કયા રહા હે

કીસમત તુજે ભૂલાવે

યહ લક્ષ્મીકા ખજાના

તું નિંદમે ગૂમાવે...૧

કરણી અનેક ભવકી

વેા આત્મ લક્ષ્મીપાવે

ભક્તિ સુધા વ્રષા કે

ઘટ ખ્યાસકેા છીપાવે...૨

[૬]

માયા કી દુષ્ટ વાસે

ભીંતર સડા રહા હે

કીરલી અભાગી માનવ

મેરા મેરા મનાવે... ૩

ભરપુર હે ખજના

કૈસે મીલે તુજેકો

વાડો હે કંટકો કી

કાયર કલી ન ફાવે... ૪

સોહમ ધૂની જગાકે

કીર જ્ઞાન નેત્ર ખાલો

તેરાહી પાસમે હે

દુસરો મે કયા મનાવે... ૫

[૧૦]

યહ મસ્તકા ખગીચા

પુષ્પો અમર ખીલાયા

અખધૂત જ્ઞાનવાલા

મૂઠ્ઠકે પંથ પાવે... ૬

યોગીશ દાસ કિંકર

ભક્તિકે સંગ ઝૂલતે

ઉનકી કીપા નજરસે

જય જય વીણા બજાવે... ૭

કાવ્ય પાંચમુ

[ગઝલ]

જગતને જ્યાં વિસામા છે

નથી શાંતિ અમોને ત્યાં

અમારા જ્યાં ઉતારા છે
 નથી આરામ એને ત્યાં... ૧
 અમે હું કોણ ને ક્યાંથી
 અજબ એ શોધમાં ફરીએ
 પ્રભુના દાસ બનવાને
 કટોરા પ્રેમના ભરીએ... ૨
 અમારે ને તમારે શું
 વિકટ એ વાડ કાંટાની
 પ્રહારો કારમા વેઠી
 જીવન જ્યોતિ જગાવાની... ૩
 ભલે વૈભવ મહી ઝૂલે
 સુખે શૈયા પિછાવી ને

[૧૨]

જવાના એક દિન અંતે
નયન આંસુ વહાવીને... ૪

ચઢાવી કેફ માયાનો
બની બાહોશ કરનારા

છુંદાયા એક ક્ષણમાંહે
રહ્યા નહિ ગર્વ કરનારા... ૫

નહિ મરશુ નહિ મરશુ
અમર પંથે સીધાવાના

પ્રભો યોગીશની ધૂની
અમે હરદમ ધખાવાના.... ૬

સૂજ્યુ છે ભાવીના યોગે
પુરી મસ્તી મચાવાના

[૧૩]

છીપાવો પ્યાસ અંતરની

અવરની પણ છીપાવાના....૭

કહું કિંકર નથી પરવા

અમારે ને તમારે શું

ભલે લોકો કરે હાંસી

સદા જય જય ગાજવાના....૮

કાવ્ય છંદ

[ગૂઝલ]

જગતની કારમી સીડી

પગથીયાં કેમ ચડવાનાં

ભલે આજે ચડે હરખે

છતાં કાલે ભૂતાવાનાં....૧

[૧૪]

અજબ માયા તણી માળા

બતાવે મોહના ચાળા

ન જાણે શું થશે કાલે

ઝરૂંખે મૂલવાવાળા....૨

નિહાળી લક્ષ્મીને પુત્રો

પિતા હરખે કુલાવાના

પથારીમાં પડે ત્યારે

પછી આંસુ વહાવાના....૩

રડે છે કંઈ પ્રભુ પાસે

લૂંટાવા લક્ષ્મીના લહાવા

જગતની જાળ સોનેરી

પ્રભુ ત્યાં નહિ ઠગાવાના....૪

[૧૫]

મળે તો પુન્યમાં ખર્ચું
મુખે બકવાટ કરવાના
કદી જો હાથ આવે તો
પ્રથમ મહેલો ચણાવાના....૫
સખાવતની કરી વાતો
અજબ કીર્તી મનાવાના
ઈમીટેશન અને હીરા
કદી નહિ એક થાવાના....૬
કહે કિંકર પ્રભુ ભક્તિ
અમીરસના ભર્યા પ્યાલા
વીરાઓ પ્રેમથી પીને
અવરને પણ પીલાવાના....૭

[૧૬]

કાવ્ય સાતમું
[ગઝલ]

ફસાહું મોહ કે ફંદે
છુડા લેના છુડા લેના
જગતની જુઠ જળોસે
ખચાલેના ખચાલેના....૧

પડા હે નાવ સાગર મે
કિનારા કેન ખતલાવે
મુજે એ કર્મ ભરતીસે
ખચાલેના ખચાલેના....૨

ન બક્ષે કોઈબી માફી
હમારા દોષ કે ઉપર

તથાપિ તુ દયાસિંધુ
ખચાલેના ખચાલેના....૩

[૧૭]

બડા નાદાન હું મેં તો

કદાપિ આપ નવ રૂઠો

ક્ષમાકા પાઠ શિખલાકે

બચાલેના બચાલેના....૪

સતાવે જંઝટો ભારી

નયન આંસુ ટપકતા હે

પ્રભો એ જંજટો મેં સે

બચાલેના બચાલેના....૫

નહિ શાંતિ મુજે મનમે

ભીતર અજી જલી રહી હે

અમીકા પાન ખરસાકે

બચાલેના બચાલેના....૬

[૧૮]

ખડા હું દારપે તેરા
કર પોકાર બિલાકા
મુજે આશીષ દે કરકે
ખચાલેના ખચાલેના....૭

પ્રભો યોગીશ કે ચરણે
વિનંતિ દાસ કિંકરકી
તુંમહી ભક્તિ ખગીચામેં
મૂલા લેના મૂલા લેના....૮

કાવ્ય આઠમુ

[ગઝલ]

તું હે ચૈતન્ય ધન પોતે
નહિ તું કેાઈબી રૂપમે

[૧૬:]

તું હે આનંદધન પોતે

નહિ તું કોઈબી રૂપમે....૧

અરે તું કોન ને કહાંસે

તું આયા કહાંપે જાનેકા

પતા ઉનકા નહિ તુજકો

નહિ તું કોઈબી રૂપમે....૨

નહિ જ્ઞાતી નહિ જાતી

નહિ ઓળખ દીસે તહારી

છતાં તું ક્યું ફસાયા હે

નહિ તું કોઈબી રૂપમે....૩

નહિ એ દેહ ભી તેરા

નહિ એ રૂપબી તેરા

[૨૦]

નહિ યૌવન કભી તેરા

નહિ તું કોઈભી રૂપમે....૪

નહિ તું પૃથ્વી કે પાની

નહિ આકાશ કે વાણી

નહિ તું વાયુ કે અજ્ઞી

નહિ તું કોઈભી રૂપમે....૫

કલેવર એક લકડીકા

તું હે નિર્મળ નિરાકારા

નહિ ત્રીન લોકમેંભી તું

નહિ તું કોઈભી રૂપમે....૬

ડશા હે સર્પ માયાકા

ઉસીકા કેદમે સોતા

[૨૧]

કલેવર ભસ્મ હોનેકા
નહિ તું કોઈભી રૂપમે....૭
ખજના દેખ તું તેરા
ભરાહે આત્મ લક્ષ્મીસે.

લૂંટાતે ક્યું મુરખ મદમે
નહિ તું કોઈભી રૂપમે....૮

અચળ શ્રદ્ધા અચળ ભક્તિ
ધૂની ઘટમે ધખાવી દે
તુંડી પોતેજ બ્રહ્મા હે
નહિ તું કોઈભી રૂપમે....૯

તુંડી કૃષ્ણા તુંડી રામા
તુંડી જગદીશને જનવર

[૨૨]

તુંહી પોતેજ ઇશ્વર હે

નહિ તું કેાઈભી રૂપમે....૧૦

ક્રિંકર કી ખાખ કરકે તું

ગુરૂકે સંગ લાગી જ

પીછે તેરા તુજે ભાસે

નહિ તું કેાઈભી રૂપમે....૧૧

કહે ક્રિંકર ગુરૂ ભગવંત

કૃપા હો જાદગી મુજપે

બનુ મે આપ ચૈતન્યધન

બનુ મે આપ ચૈતન્યધન....૧૨

[૨૩]

કાવ્ય નવમુ

[ક્વાલી]

તું નિરંજન તું નિરાળા

તું બનીજ અજર અમર—એ ટક.

તું નહિ ચારે દિશામાં

તું નહિ પ્રભાંડમાં

તું અને હું કેાઈ પણ નહિ

તું બનીજ અજર અમર ...૧

ભવનગરમાં ભ્રમણ કીધું

જન્મ મૃત્યુ ખાઈમાં

જન્મ ને મૃત્યુ ન તુજને

તું બનીજ અજર અમર....૨

[૨૪]

કર્મ શત્રુ મહાન ભાસે

તેં બનાવ્યો એહને

વિજય કર્મ તણો કરીને

તું બનીજ અજર અમર...૩

હાડ માંસ રૂધીર કેરું

દેહ દેવળ તાહરું

તું અને દેવળ અલગ છે

તું બનીજ અજર અમર....૪

મહેલ માટીનો ચણાયો

જુઠનાં દારો મુકયાં

મોહ માયા તાન મચવે

તું બનીજ અજર અમર....૫

[૨૫]

કર્મનાં ફળ ભોગવે તું
રંક કે રાણો બને
કોઈ નહિ તારું સમજાવે
તું બનીજ અજર અમર....૬
સુખ અને દુઃખ નહિ તુંહીને
જગ બધું રોયા કરે
નિજ તણો આનંદ લૂંટવા
તું બનીજ અજર અમર....૭
કંઈક લકડીમાં જલાયા
કંઈક મીટ્ટીમાં દટાયા
હંસ પરદેશી મુસાફીર
તું બનીજ અજર અમર....૮

[૨૬]

તત્ત્વ તુજમાં કોઈ નહિ છે

રંગ રૂપ કશું નહિ

નર્ક સમ દુર્ગંધ ભાસે

તું બનીજ અજર અમર....૨

રોગ તું મનના મટાડી

વાસ કર તું ભક્તિની

અચળ શ્રદ્ધા પાન કરતાં

તું બનીજ અજર અમર....૧૦

ધ્યાનની ભટ્ટી જલાવી

ખાખ કર તું કર્મની

સદ્ગુરુના સંગ રહીને

તું બનીજ અજર અમર....૧૧

[૨૭]

એજ મસ્તીમાં હું ફરતો
સદગુરુ ભગવાનમાં
દાસ કિંકર ગુરુ કૃપાથી
જરૂર બનશો અજર અમર....૧૨

કાવ્ય દશમુ

[રાગ-હું તો જોબનમાં ઝૂલતી કુમારીકા]
આજ પ્રભુ ચરણોમાં બાલુડાં ઝૂલે
અલખેલા નાદ અને મીઠા સાદલડે
અજબ ભક્તિને તાનમાં હુલે... ૧
પ્રેમ પુષ્પ બાગ મહી સોહમની વાસના
દિવ્ય મસ્તીનાં ફુલડાં ખીલે.... ૨
અમ્રતનાં નીર ઝરે યોગીના મંદિરે
ક્ષમા શાંતિની દીવીઓ બળે.... ૩

[૨૮]

આવો ચેતનજી આતમ ઉજળવા

એના દર્શનથી હુ ખડાં ટળે....૧

પ્રીતલડી પાળજો પ્રીતમની સાથમાં

તાર ખાંધ્યા એ ગાંઠ ના ખુલે....૨

કિંકરના નાથ એક યોગી ભગવાન છે

એની આલમમાં રોશની જલે....૬

કાવ્ય અગીઆરમુ

[રાગ-આજ પ્રભુ ચરણોમાં]

પ્રભુ ભક્તિમાં નાવને ઝૂલાવતો

નાથ યોગીનુ નામ નિત્ય ધ્યાવતો....૨

ભવમાં ભટકેલ તુંડી ચરણોમાં આવીયો

હૃદય મંદિરની આગને ખુઝાવતો....૨

[૨૬]

ભક્તિથી ભાન થયુ નિંદરથી જાગીયો
શાંતિ શાંતિના પાનને વહાવતો....૩
સિંધુથી પાર કરો પ્યારા પ્રીતમજી
તુંડી મસ્તીનુ તાન હું મચાવતો....૪
માયાનો સંગ કરી અંધારે આથડયો
આજ નયનોમાં અંજન લગાવતો....૫
કિંકરના પ્રાણુનાથ યોગી ભગવાન છે
એના ચરણોમાં શીષ હું ઝૂકાવતો....૬

કાવ્ય ખારમુ

[રાગ-સોરઠની ચાલ]

મત છોડો

મેં નિર્ધન હું તુમ ખાળ મત છોડો

પ્રીત કીની મે પ્રિયતમ જાણી

અબ્બ કયું કરતે આનાકાની

ભેદ નહિ બોલો....મત છોડો....૧

અબ્બ તો પાપ લગેગા ભારે

પીયુ પત્નીકો કેમ વિસારે

પ્રીત કૈસે તોડો....મત છોડો....૨

જંગલમે કોયલ ટહુકારે

પળ પળ નામ જપુ હું પ્યારે

પ્રીતમ મુખે બોલો...મત છોડો....૩

કિંકર પ્યાસ છીપાદે સ્વામી

તુંડી તુંડી મન અંતર્યામી

ચિત તુંડીમે જોડો....મત છોડો...૪

[૩૧]

કાવ્ય તેરમું

[આશાવરી]

હમારે એક પ્રભુ યોગી

નિત્ય પૂકારે જગકે લોકે

આશ વિવિધ મનકી

ખ્યાસ છીપાવે પરમ પ્રતાપી

આગ બુઝે તનકી...૧ જય

પ્રભુ ભુવનમે જય જય ખાજે

જ્યોત વિભુવર કી

નયન થકી એ કેન નિહાળે

ગત ન્યારી ઉનકી...૨ જય

[૩૨]

કોઈ કહત મે નાથ પિછાણુ

માળ તુંહી પદકી

માયા સખકો ભાન ભૂલાવે

દુનિયા મતલબ કી... ૩ જય

દશન દર્શન પળપળ રટતે

સમજ નહિ મનકી

આતમ દર્શન અવિચળ મંદિર

ગત યોગીશ્વર કી... ૪ જય

ભાન ભૂલી સખ જગ પટકાણા

ખાખ ખની તનકી

કિંકર કહે એ કીમ પિછાણુ

માયા મસ્તન કી... ૫ જય

કિંકરનું હાલ સુધીનું પ્રકાર

- ૧ શ્રીમદ્ધર્મવિજયજીનું જીવનવૃત્તાંત
- ૨ સમ્રાટ કાવ્યમાળા ભાગ પહેલો
- ૩ " " ભાગ બીજો
- ૪ " " આવૃત્તી ભાગ પહેલો
- ૫ ભક્તિતરંગ
- ૬ ભક્તિરસકાવ્યો ને આત્મચિંતન પદ્યો
- ૭ શ્રીમદ્ ગુરૂમંદિર મહોત્સવપ્રસંગે
- ૮ શ્રી મહાલક્ષ્મી નગર અને મંગલ મહોત્સવ
- ૯ વૈરાગ્ય તરંગ અને ગુરૂકાવ્યગુંજન
- ૧૦ વૈરાગ્યપદ્યો અને શ્રીમદ્ ગુરૂકાવ્યો
- ૧૧ ભલાભગવાનના તરંગો
- ૧૨ શક્તિ મહાદેવી કીર્તન
- ૧૩ ગુરૂકીર્તન
- ૧૪ જ્યોતિનાં કિરણોને ભક્તિ રસ કાવ્યો
- ૧૫ ગુરૂકીર્તન આવૃત્તી બીજી
- ૧૬ ગુરૂ પુર્ણિમા પ્રસંગે કીર્તન—ગરબાઓ

ધી વીરવિજય પ્રિ. પ્રેસ, સલાપોસ કોસરોડ—અમદાવાદ

